

СОВЕТ
БИЛЯРСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АЛЕКСЕЕВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ
АЛЕКСЕЕВСК
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОННЫҢ
БИЛӘР АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ

03.11.2022

с. Билярск

КАРАР

№ 37

Татарстан Республикасы Алексеевск
муниципаль районы Биләр
авыл жирлеге Советы депутаты
статусы турында Нигезләмәне
раслау турында

«Россия Федерациясенде жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә,

Биләр авыл жирлеге Советы карап бирде:

1. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне расларга.
2. Элеге каарны «Интернет» мәгълumat-телекоммуникация чөлтәрендәге Алексеевск муниципаль районы сайтында həm Татарстан Республикасы хокукий мәгълumat рәсми порталында бастырып чыгарырга.
3. Элеге карап рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.
4. Элеге каарның утәлешен контролльдә тотуны үз артымда калдырам.

Биләр авыл
жирлеге башлыгы,
Совет Рәисе

Г.Г.Хәбибуллин

Татарстан Республикасы
Алексеевск муниципаль
районы Биләр авыл
җирлеге Советының
03.11.2022 № 37
каравына күшымта

Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл җирлеге
Советы депутаты статусы турында Нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр
авыл җирлеге Советы депутатының хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат
үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне
билгели.

Статья 1. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл җирлеге Советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл җирлеге
Советы депутаты (алга таба – депутат) статусы Россия Федерациясе Конституциясе,
федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан
Республикасы законнары, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы
Биләр авыл җирлеге уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Җирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын
нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

Статья 2. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутат вәкаләтләре Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль
районы Биләр авыл җирлеге Советына сайланган көннән башлана һәм яңа
чакырылыш эш башлаган көннән туктатыла, әлеге Нигезләмәненц 3 статьясында
караган очраклардан тыш.

2. Депутатның вәкаләтләре вакыты «Россия Федерациясендә җирле үзидарә
оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ
номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы Алексеевск
муниципаль районы Биләр авыл җирлеге уставы белән билгеләнә.

Статья 3. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре түбәндәгә очракларда вакытыннан алда туктатыла:
1) үлем;

- 2) үз теләге белән отставкага китү;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән күләмдә генә сәләтле дип танылу;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яисә вафат булган дип игълан ителү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карапының законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән читкә дайми яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгыннан яки чит ил гражданы аның нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга мөмкин булган Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгыннан чыкканда, Россия Федерациясенең халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясенең халыкара шартнамәссе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясе гражданы яки чит ил гражданының чит ил гражданлыгы (подданства) булганда яисә чит ил территориясендә дайми яшәү хокукуын раслаучы башка документы булганда;
- 8) сайлаучылар фикере буенча;
- 9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
- 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны альштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;
- 11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәгән очракта;
- 12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда.

2. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында карап вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алыш 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, әгәр бу нигез Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге муниципаль берәмлекенең вәкиллекле органы сессияләре арасында барлыкка килсә - мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

3. Татарстан Республикасы Президенты депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып әлеге гаризаның Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советына керү көне санала.

Статья 4. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы депутатының шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы төп документ булган таныклыкка, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында қуллана торган күкрәк билгесенә ия.

2. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе турында нигезләмә, аларның тасвирламасы Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы тарафыннан раслана.

Статья 5. Депутатның үз вәкаләтләрен башкару шартлары

1. Депутат депутат эшчәнлеген азат ителмәгән нигездә башкара, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алыш бара, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге уставы белән билгеләнгән очраклардан тыш.

Статья 6. Депутат эшчәнлегенең формалары

1. Депутат эшчәнлегенең формалары булып тора:

а) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышларында катнашу;

б) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы комиссияләре эшендә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советына карауга Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы каарлары проектларын керту;

г) депутат таләбе керту;

д) депутат мөрәҗәгатен юллау;

е) дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфаи затларына тәкъдимнәр керту;

ж) тиешле вазыйфаи затларга гражданнар хокукларын бозуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрүне таләп итеп мөрәҗәгать итү;

з) сайлаучылар белән эшләү;

и) депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;

к) территориаль ижтимагый үзидарә оешмаларында катнашу.

2. Депутат эшчәнлеге шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституцияндә һәм законнарында, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге уставында, башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Статья 7. Депутатның Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышында катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр

авыл жирлеге Советы утырышында шәхсән катнаша.

2. Депутат Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышын үткәру вакыты һәм урыны турында, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәрләнә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлық кирәклө материалларны Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы Регламенты нигезендә ала.

Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышында катнаша алмаганда депутат бу хакта алдан Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советына хәбәр итә.

3. Депутат хокуклы:

1) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы комиссияренә һәм тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланырга;

2) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы карау өчен мәсьәләләр тәкъдим итәргә;

3) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советында төзелә торган органнарны формалаштыру һәм Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы сыйлы (билгеләнә, килештерелә торган) вазыйфаи затлар кандидатуралары буенча фикер белдерергә;

4) хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы хокукый актлары проектларын кертергә;

5) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы көн тәртибенә, тикшерелә торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, каарлар проектларына һәм башка актларга төзәтмәләр кертергә;

6) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышында чираттан тыш хисапны яки Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы күзәтчелегендәге теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышларында, аның фикеренчә, гражданнарның иҗтимагый әһәмияткә ия булган мөрәжәгатьләрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр һәм анлатмалар бирергә;

10) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышлары беркетмәләре эчтәлеге белән танышырга.

4. Депутат тарафыннан Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышында эйтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советының тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

Статья 8. Депутатның Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советының дайми һәм вакытлы комиссияләр эшендә катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советында үзе әгъза булган комиссияләр эшендә шәхсән катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм каарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат үзе әгъза булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм киңәш бирү тавышы хокукуы белән каарлар кабул итүдә катнаша ала.

Статья 9. Депутатның Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат үз компетенциясе Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Депутат Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләре кушуы буенча муниципаль берәмлек чикләрендә булган Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары, оештыру-хокукий рәвешләренә һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, оешмалар тарафыннан каарларның үтәлешен тикшерүдә катнаша.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советына яисә аның комиссиясенә хәбәр итә

Статья 10. Депутат таләбе

1. Депутат Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышларында жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы тарафыннан булдырылган яки төзелгән башка органнар житәкчеләренә, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы территориясендә урнашкан

муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә, аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча, депутат таләбе белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе - депутат мөрәжәгате, ул Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы карары белән депутат таләбе дип таныла. Депутат таләбе турында тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышыда Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә игълан ителә.

3. Депутат таләбе жибәрелгән жирле үзидарә органы житәкчесе, вазыйфаи зат, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе аңа 10 көннән дә соңга калмыйча яки авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән башка сротка язма формада җавап бирергә тиеш. Җавап депутат таләбе жибәрелгән орган житәкчесе, вазыйфаи зат, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Таләпнең инициаторы таләптә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнаша ала. Таләпнең инициаторына аларны карау көне турында алдан, әмма мәсьәләнә карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы жирле үзидарә органын, жирле үзидарә органының вазыйфаи затын, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесен Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы билгеләгән вакытка кабул ителгән карарның үтәлеше турында язма җавап биругә мәжбүр итәргә хокуклы.

Статья 11. Депутат мөрәжәгате

1. Депутат мөрәжәгате дип депутатның дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына, құрсәтелгән органнарының вазыйфаи затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан, оештыру-хокукий формаларына бәйсез рәвештә оешмаларга һәм ижтимагый берләшмәләргә аларның компетенциясенә керүче мәсьәләләр буенча, депутат эшчәнлеге белән бәйле мәгълумат һәм белешмәләр алу максатыннан, язма мөрәжәгате санала.

2. Депутат мөрәжәгате депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә жибәрелә.

3. Дәүләт хакимиите органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, аларның оештыру-хокукий формаларына бәйсез рәвештә оешмалар һәм ижтимагый берләшмәләр тарафыннан депутат мөрәжәгатыләрен карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәжәгатенә җавап мөрәжәгатын куелган сорауларның асылы буенча булырга һәм мөрәжәгать жибәрелгән вазыйфаи зат тарафыннан яисә моңа вәкаләтле зат тарафыннан имзаланган булырга тиеш.

Статья 12. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар колективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучыларның мөрәҗәгатьләрен карый, гражданнарны кабул итә, дәүләт хакимиятенең тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук сайлаучыларны айга кимендә бер тапкыр кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшчәнлекләре турында алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча чаралар күрә:

алардан кергән тәкъдимнәрне, шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дөрес хәл итүгә ярдәм итә;

гражданнарны кабул итә;

җәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, биналарда, ишегалды территорияләрендә үtkәрелә, аларның исемлеге һәм тәртибе Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районаны Биләр авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән.

Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенең жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үtkәрелә.

Статья 13. Депутатның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районаны Биләр авыл жирлеге Советы депутаты депутат фракциясе яки карала торган мәсьәләләр буенча уртак эшчәнлек һәм позицияне белдерү өчен төзелә торган төркем составына керергә хокуклы.

2. Фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлеге тәртибе Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районаны Биләр авыл жирлеге Советы регламенты белән билгеләнә.

Статья 14. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районаны Биләр авыл жирлеге Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуны тәэмин итә торган бөтен хокукка ия.

2. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районаны Биләр авыл жирлеге Советы депутатның аның сайлау округында башкарылган эше, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районаны Биләр авыл жирлеге Советы, аның органнарының каарлары һәм күрсәтмәләрен үтәве турындагы мәгълүматын

тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәkle ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге, икътисади һәм социаль үсеш программаларын үтәүнең барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутатка законнарны, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнары эш тәҗрибәсен, жәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

Статья 15. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан кабул ителүгэ хокукуы

Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районаны Биләр авыл жирлеге үзидарә органнарының, предприятиеләрнең, оешмаларның, муниципаль милек рәвешендәге учреждениеләрнең вазыйфаи затлары тарафыннан чираттан тыш кабул ителү хокукуннан файдалана.

Статья 16. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукуы

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сер буларак сакланмый торган мәгълүмат алу хокукуна ия.

Статья 17. Депутат бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, шәһәр уставын, башка муниципаль хокукий актларны үтәү;

2) гражданныарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэммин итү;

3) дайми нигездә, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданныарның, аларның оештыру-хокукий формасына карастын оешмаларның, ижтимагый берләшмәләрнең, дәүләт хакимиите органнарының, жирле үзидарә органнарының мөрәжәгатьләрен үз вакытында карау һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә жавап бирү;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган санды хисап тоту;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрне үтәү;

7) «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федеरаль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәү;

8) әхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәү;

9) дәүләт серен һәм закон тарафыннан саклана торган башка серләрне саклау,

шулай ук гражданнарның шәхси тормышына, намусына һәм аbruена кагылышлы, депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрне таратма;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килуче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзенең керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук гамәлдәге законнар нигезендә үз хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыру.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Уставы һәм башка муниципаль хокукий актлар белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

Статья 18. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Үз вәкаләтләрен дайми нигездә башкаручы депутат хокуклы түгел:

1) шәхсән яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шөгыльләнергә;

2) коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәгэ очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләре ширкәтенең гомуми жыелышында (конференция) түләүсез нигездә катнашу;

б) Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итү тәртибендә туләүсез нигездә коммерцияле булмаган оешма белән (сәяси партия идарәсендә, һөнәр берлеге органында, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлаулы органында, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләре ширкәтенең гомуми жыелышында яки съездда (конференция) катнашудан тыш) идарә итүдә катнашу;

в) муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләр Советы Ассоциациясенә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләренә, шулай ук аларның идарә органнарында тәкъдим иту;

г) идарә органнарында һәм гамәлгә куючысы (акционеры) муниципаль берәмлек булган оешманың ревизия комиссиясе алдында түләүсез нигездә муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючи вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукий актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен яклау;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш башка түләүле

эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса, бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслырыга тиеш түгел;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган идарә органнары, попечительләр яки күзәтчелек советлары һәм аларның Россия Федерациясе территориясендә эшләүче структур бүлекчәләре составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләр башкаручы депутат граждан административ яки жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турында эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

Статья 19. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм әхлак нормаларын да катый үтәргә тиеш, шул исәптән:

1) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы утырышларда билгеләнгән дисциплина һәм регламентны үтәргә;

2) депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә мөнәсәбәтләргә керә торган башка депутатлар, вазыйфаи затлар һәм гражданнарга карата түземлек һәм хөрмәт күрсәтергә;

3) депутат вәкаләтләрен үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда кулланмаска һәм таратмаска, әгәр бу мәгълүматлар дәүләт, хезмәт, коммерция серен, шәхси яки закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкил итсәләр;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыельирга һәм шәхсән яки аның якыннарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар эшчәнлегенә, вазыйфаи затларга, муниципаль хезмәткәрләргә һәм гражданнарга йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаска;

5) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик тудырырлык гамәлләр, гаризалар, эшләр, шулай ук аның аbruена яисә Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советына зыян китерә торган конфликтлы ситуацияләрдән тыельирга;

6) вазыйфаларны үтәгендә мәнфәгатьләр конфликтyna китерә яки китерә ала торган шәхси қызыксынучанлык туганда, бу хакта муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы каары белән расланган тәртиптә Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советына хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатьләр конфликтyn булдырмауга юнәлтелгән каарларын үтәргә;

7) Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы билгеләгән гавами чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы кушуы буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

Статья 20. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре законнар, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы «Биләр авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Советы муниципаль норматив хокукий актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларының гарантияләре, аларны җинаятын яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорау алу, аларга карата башка җинаятын-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу очракларында, шулай ук аларның торак һәм (яки) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, алар тарафыннан қулланыла торган элемтә чараларын тикшергәндә, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтөлгән фикере, тавыш биргәндә белдерелгән позициясе өчен һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләре өчен җинаятын яки административ җаваплылыкка тартыла алмый, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыккач та. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында мыскыл иту, яла ягу яки федераль закон белән каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.